

ДОДАТОК

до часопису „УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ“,

ОРГАНУ ТОВАРИСТВА ОПІКИ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ЕМІГРАНТАМИ У ЛЬВОВІ.

Польський Еміграційний Закон,

оголошений в Дневнику Законів Польської Річипосполитої з дня 15. X. 1927 р. ч. 89.

РОЗПОРЯДОК

Президента Річипосполитої з дня
11. жовтня 1927
про еміграцію.

На основі арт. 44 уст. 6 Конституції і закону з дня 2. серпня 1926 р. про уповажнення Президента Річипосполитої до видавання розпорядків із законною силою (Дн. З. П. Р. ч. 78, поз. 443) постановлюю, що слідує:

І. РОЗДІЛ.

Про еміграцію взагалі.

Арт. 1. Емігрантом в розумінні нинішнього розпорядку є польський громадянин, що залишує або залишив територію Річипосполитої для глядання праці, або її виконування, або в цілях поселення, або також, коли удається до свого чоловіка, свояків і споріднених, котрі вже давніше виїмгрували.

Емігрантом уважана буде також кожна особа, залишуюча територію Річипосполитої, або така, що перебуває поза цією територією разом з емігрантом а котра є членом його родини.

Не є емігрантами:

а) дипломатичний або консулярний персонал і особи, що йому товаришать як і делегати офіційних, наукових, економічних і т. п. місій;

б) артисти, що виїзджають на гостинні виступи, особи що беруть участь в конгресах і конкурсах, прелегенти і загалом усі особи, що виїзджають тільки для доривочної праці за границі Річипосполитої, за виїмком сезонних робітників.

Арт. 2. Еміграційний Уряд може простягнути опіку в межах, які предбачує нинішній розпорядок, також на польських громадян, що відбувають заморську подорож пароплавом в II, III, або рівнорядній класі, зглядно на міжпокладі без огляду на ціль подорожі тих осіб.

Арт. 3. Емігранти інших держав, котрі виїзджають з території Польської Річипосполитої або через ту переїзджають, можуть покористуватися опікою польських еміграційних влад в межах, предбачених нинішнім розпорядком, о скільки право їх виїзду або переїзду не є обмежене спеціальними приписами.

Арт. 4. Міністр Праці і Суспільної Опіки в порозумінні з Міністром Закордонних Справ має право, на внесок Еміграційного Уряду і, в міру спроможности, Державної Еміграційної Ради, припинити часово еміграцію цілком або частинно до деяких держав, о скільки цього вимагає охорона життя, волі, майна та економічних і моральних інтересів, а в порозумінні і з Міністром Військових Справ, о скільки цього вимагають згляди публичного добра.

Арт. 5. Жінки у віці до 21 років можуть емігрувати тільки, їдучи разом з чоловіком, з родичами, опікуном, повнолітними братами й сестрами, або коли їдуть до своїх родичів, повнолітних братів і сестер або чоловіка, якщо мають удостоверене завізвання повищих осіб.

Еміграційний Уряд може у виїмкових випадках, що заслуговують на узгляднення, зізволювати жінкам, про які згадка в попередньому уступі, на еміграцію, навіть при відсутности умовин, про які згадується в попередньому уступі.

Малолітні мужеського полу до 18-ти років, о скільки не виїзджають з родичами, повнолітними

братами й сестрами або до тих, можуть емігрувати тільки тоді, коли одержуть дозвіл Еміграційного Уряду.

Арт. 6. Еміграційний паспорт будуть видавати на території Річипосполитої безплатно на основі посвідки, що стверджує право емігранта до одержання такого паспорта.

Ті посвідки видавати буде Еміграційний Уряд, згідно державні уряди посередництва праці, або комунальні уряди посередництва праці, в шлеському воевідстві, яких компетенції в тому напрямі визначить розпорядок міністра Праці і Суспільної Опіки.

Посвідок не будуть видавати:

а) у випадках, в яких на основі постанов нинішнього розпорядку та інших законних приписів, або на їх основі виданих розпорядків, еміграція або загалом виїзди за границю не є дозволені;

б) особам, яким виїзд до держави, до котрої бажають емігрувати, не є дозволений іміграційним законом згідно розпорядком даної держави;

в) особам, неспосібним удержуватися з власної праці наслідком старшого віку, недуги, каліцтва, коли не викажуть, що мають забезпечене удержання в місті, куди мають емігрувати.

Розпорядок Міністра Внутрішніх Справ, виданий в порозумінні з Міністрами Закордонних Справ, Праці і Суспільної Опіки та Військових Справ устійнить, які документи є потрібні для одержання еміграційного паспорта, як також означить спосіб поступовання при видаванні паспортів та їх форму.

Арт. 7. Ведення еміграційної агітації на території Річипосполитої є заборонене.

За еміграційну агітацію вважається уділювання всяких вісток друком, словом або письмом про еміграційну конюнктуру в цілі наклонення до виїзду.

Арт. 8. Уділювання вісток про умовини в чужих державах під оглядом еміграційної конюнктури, уділювання порад в справах переселення за границю в цілях, означених в I. арт. нинішнього розпорядку, та улекшування виїздів в тих самих цілях, вимагає дозволу Еміграційного Уряду і можна його виконувати тільки при збереженні умовин цього дозволу.

Ці дозволи можуть бути видавані:

1) представникам роботодавців чужих держав, установленим за згодою Польського Уряду в цілі рекрутації польських робітників;

2) інституціям, обозначеним в арт. 10 точка 1) нинішнього розпорядку.

Еміграційний Уряд є зобов'язаний стежити, щоби вістки, уділювані про еміграційну конюнктуру в чужих державах були точні.

Не треба окремого дозволу на оголошування транспортними підприємствами, що мають концесію Польського Уряду на перевіз емігрантів,

адреси підприємства, назви пароплавів, напряду удержуваної комунікації і умовин подорожі.

Згадані підприємства можуть висилати проспекти тільки на виразне жадання осіб що є безпосередно заінтересовані у виїзді.

Арт. 9. Постанови нинішнього розпорядку не порушують зобов'язань, які прийняла Держава в міжнародних договорах.

II. РОЗДІЛ.

Про еміграційні влади.

Арт. 10. Центральним органом для еміграційних справ є Еміграційний Уряд, підлягаючий безпосередно Міністрові Праці і Суспільної Опіки.

До обсягу ділання Еміграційного Уряду належить:

а) приготовляти, згідно опініювати проекти законів і розпорядків в справах, що торкаються еміграції, рееміграції, іміграції і опіки над емігрантами;

б) приготовляти при співділанні з Міністерством Закордон. Справ, згідно опініювати проекти еміграційних конвенцій і всяких міжнародних договорів, що торкаються справ, які підлягають компетенції Еміграційного Уряду;

в) брати участь в порозумінні з Міністерством Закордонних Справ, на міжнародних конгресах і конференціях, що трактують про справи, які належать до компетенції Еміграційного Уряду;

г) збирати вісти про відносини в чужих державах під оглядом еміграційної конюнктури та інформувати про ту заінтересовані інституції, особи і влади;

г) протиділати недозволеній еміграційній агітації і нелегальному вербуванню емігрантів;

д) устійнювати умовини вербування переселенців, видавати дозволи на наєм робітників до праці за границею та нагляд над вербуванням і найманням;

е) справи, зв'язані з організацією транспортів і напрядом переїзду емігрантів та реемігрантів;

ж) представляти Міністрові Праці і Суспільної Опіки внески в справах уділювання концесій на перевіз емігрантів та нагляд над діяльністю підприємств, що займаються перевозом емігрантів;

з) опіка над емігрантами і реемігрантами в часі подорожі;

и) охорона тих прав і інтересів емігрантів на місці праці, які впливають з міжнародних договорів і конвенцій в справах праці і еміграції або є вислідом транспортних договорів і договорів про працю, предбачених нинішнім розпорядком;

і) опіка над реемігрантами безпосередно по їхньому повороті до краю;

к) видавати опінію про статuti суспільно-культурних, філантропійних і економічних інституцій, що мають за завдання опікуватися емігран-

тами, піддержувати ті інституції та нагляд над ними, по думці постанов нинішнього розпорядку, розпорядків виданих на його основі або на основі інших постанов;

л) вести в порозумінні з Головним Статистичним Урядом статистику еміграційного, рееміграційного та іміграційного руху;

м) законне заступство емігрантів в судових і позасудових справах за маєткові претенсії емігрантів до транспортних товариств з титулу транспортного договору, заключеного по думці 38 арт. нинішнього розпорядку;

н) доручувати реемігрантові або іншим особам, що є до відбору управнені, спадки, ренти і відшкодування, пересилані до краю;

о) усі інші справи передані Еміграційному Урядові по думці постанов нинішнього розпорядку, розпорядків виданих на його основі або на основі інших постанов.

Арт. 11. На чолі Еміграційного Уряду стоїть Директор, іменований Президентом Річипосполитої на внесок Міністра Праці і Суспільної Опіки в порозумінні з Міністром Закордонних Справ.

Рада Міністрів на внесок Міністра Праці і Суспільної Опіки устійнює основи організації цього Уряду.

Арт. 12. Органами Еміграційного Уряду є:

а) експозитури і еміграційні етапи на головних граничних пунктах як також на збірних пунктах внутрі краю та інспектори;

б) державні уряди посередництва праці і опіки над емігрантами в обсягу справ, що відносяться до еміграції;

в) радник для еміграційних справ при Генеральному Комісарі Польської Річипосполитої в Данцігу, іменований Міністром Праці і Суспільної Опіки в порозумінні з Міністром Закордонних Справ.

Арт. 13. Співділення Еміграційного Уряду і його органів з виконавчими органами інших міністерств, окреслить розпорядок Міністра Праці і Суспільної Опіки, виданий в порозумінні з відносними міністрами.

Своє завдання поза границями Річипосполитої виконує Еміграційний Уряд при допомозі органів Міністерства Закордонних Справ згідно з інструкціями, виданими Міністром Праці і Суспільної Опіки в порозумінні з Міністром Закордонних Справ.

Усякі зарядження загального характеру для органів Міністерства Закордонних Справ, відносно виконання завдань, передбачених в попередньому уступі, видає, на внесок Міністра Праці і Суспільної Опіки, Міністр Закордонних Справ.

В краях признаних за зокрема важні для еміграції, установлює Міністр Закордонних Справ, на внесок Міністра Праці і Суспільної Опіки, окремих радників для еміграційних справ, що повнять свої

службові обов'язки при дипломатичних представництвах, в країнах натомість, де тих представниць немає, — при консулятах.

До округів, признаних за зокрема важні для еміграції, Міністр Закордонних Справ може, на внесок Міністра Праці і Суспільної Опіки, приділювати на стало або часово радника для еміграційних справ, що повнять свої обов'язки при дипломатичному представництві, або його заступника для виконання своїх обов'язків при консуляті.

Компетенцію радників для еміграційних справ і їх заступників окреслить розпорядок Міністра Закордонних Справ, виданий в порозумінні з Міністром Праці і Суспільної Опіки.

Арт. 14. Еміграційний Уряд веде, в межах усталених Міністром Праці і Суспільної Опіки, безпосередню кореспонденцію з усіма владами Польської Річипосполитої внутрі краю і з усіма інституціями і підприємствами, згаданими в арт. 10 точка 1). і в арт. 25 нинішнього розпорядку.

Кореспонденції з дипломатичними і консулярними урядами Польської Річипосполитої веде Еміграційний Уряд в засаді за посередництвом Міністерства Закордонних Справ.

Обсяг кореспонденції, яку Еміграційний Уряд вестиме безпосередно з дипломатичними і консулярними урядами Польської Річипосполитої та засади на яких ведена буде кореспонденція Еміграційного Уряду з управами і еміграційними владами інших держав, окреслить розпорядок Міністра Закордонних Справ, виданий в порозумінні з Міністром Праці і Суспільної Опіки.

III. РОЗДІЛ.

Про Державну Еміграційну Раду.

Арт. 15. При Міністрі Праці і Суспільної Опіки твориться Державна Еміграційна Рада, як доглядний і опініюдавальний орган.

Арт. 16. До обсягу ділення Державної Еміграційної Ради належить:

1) видавати опінію в справах переданих під її обміркування Міністром Праці і Суспільної Опіки, що відносяться до:

а) еміграційної, рееміграційної і іміграційної політики,

б) законодавчих проектів в повнших справах,

в) проектів міжнародних конвенцій в справах еміграції, рееміграції і іміграції,

г) уділювання концесій на перевіз емігрантів;

2) представляти Міністрові внески і завваги в ділянці законодавства, політики і еміграційної, рееміграційної та іміграційної опіки.

Арт. 17. Державна Еміграційна Рада складається:

а) з членів покликаних на внесок Директора Еміграційного Уряду Міністром Праці і Суспільної Опіки з посеред осіб, що працюють теоретично або практично в ділянці еміграції;

б) з представників центральних робітничих професійних організацій, та ремісничих і умових робітників, які Міністр Праці і Суспільної Опіки покликає до участі в Державній Еміграційній Раді, та з представників рільних організацій, котрі Міністр Праці і Суспільної Опіки покликає до участі в тій самій Раді по порозумінні з Міністром Рільництва;

в) з представників суспільних організацій, що ділають в обсягу опіки над емігрантами а яких Міністр Праці і Суспільної Опіки покликає до участі в Державній Еміграційній Раді.

Число членів Державної Еміграційної Ради як і представників організацій визначить розпорядок Міністра Праці і Суспільної Опіки.

В працях Державної Еміграційної Ради беруть сталу участь, з дорадним голосом, представники Міністрів: Внутрішніх Справ, Закордонних Справ, Військових Справ, Скарбу, Віроісповідань і Публичної Освіти, Рільництва, Промислу й Торговлі та Рільних Реформ.

Надто, Міністрові Праці і Суспільної Опіки прислугує право покликувати кождоразово, з дорадним голосом, до участі в працях Державної Еміграційної Ради, знавців.

Арт. 18. На засіданнях Державної Еміграційної Ради веде провід Міністр Праці і Суспільної Опіки, зглядно, ним визначений заступник.

Засідання Державної Еміграційної Ради відбуваються в міру потреби, не рідше одначе як раз на три місяці.

Надто, Міністр Праці і Суспільної Опіки скликає надзвичайні засідання Еміграційної Ради на бажання одної четвертої частини її членів.

Для правосильности засідання Державної Еміграційної Ради є конечна присутність пяти її членів та предсідника або його заступника.

Опінії Ради западають звичайною більшістю голосів присутних на засіданні членів Ради.

Арт. 19. Каденція Державної Еміграційної Ради триває три роки.

Відкликання поодиноких членів Державної Еміграційної Ради, перед упливом цього речинця, у випадках предбачених регуляміном, належить до Міністра Праці і Суспільної Опіки.

Залишення членом Державної Еміграційної Ради двох чергових засідань, без подання причини, потягає за собою втрату прав члена Ради.

Арт. 20. Члени Державної Еміграційної Ради повнять свої обовязки почесно. Замісцеві члени Ради одержують зворот коштів переїзду на засідання до Варшави і назад після тарифи II. класи поспішних потягів.

Арт. 21. Регулямін Державної Еміграційної Ради випрацьовує Рада, а затверджує Міністр Праці і Суспільної Опіки.

IV. РОЗДІЛ.

Про державний кредит, призначений на цілі опіки над емігрантами.

Арт. 22. В цілі виконування завдань, що впливають з обовязку опіки над емігрантами, вставляється рік-річно до бюджету Держави відповідний кредит.

Арт. 23. Предбачений в арт. 22 кредит зокрема призначається:

а) на цілі, звязані з професійним вишколенням емігрантів і уділюванням вісток про умовини праці і побут в іміграційних краях;

б) на видатки, звязані з досліджуванням теренів, що надаються для заробітної еміграції і поселення, та на оголошування вислідів тих праць;

в) на уділювання підмог, полишеним на території Річипосполитої родинам емігрантів у випадках, що заслугоють на спеціальне узгляднення;

г) на уладження граничних стацій;

г) на фонд Міністерства Закордонних Справ, призначений на удержання спеціального контрактного персоналу, що працює по закордонних установах у еміграційних справах;

д) на уладження в краях поселення шкіл, бурс, читалень і народніх домів для емігрантів, організування відчитів і видовищ культурного і суспільного характеру;

е) на покривання коштів навчання на території Річипосполитої дітей емігрантів, у випадках, що заслугоють на спеціальне узгляднення;

ж) на уділювання підмог суспільно-культурним і філянтропійним інституціям, що мають за завдання простягати опіку над емігрантами.

Арт. 24. Для вирішування в справах поділу і ужиття кредиту, призначеного на опіку над емігрантами, по думці 22 арт., твориться окрему комісію.

Ця комісія складається з:

а) Директора Еміграційного Уряду, зглядно Віцедиректора цього Уряду, як предсідника;

б) сталих делегатів Міністрів: Закордонних Справ, Скарбу і Віроісповідань та Публичної Освіти;

в) урядовця Еміграційного Уряду, що реферує справи кредиту на цілі опіки над емігрантами.

Згадані Міністри визначають одночасно сталих заступників, згаданих в точці б) делегатів.

Кожний із заступників бере участь у засіданнях комісії з рішаючим голосом на випадок неприсутности сталого делегата, котрого сталим заступником його іменували.

Засідання комісії є важні в присутности що найменше чотирох членів комісії, котрі мають рішаючий голос, вчисляючи в це предсідника.

Рішення комісії западають звичайною більшістю голосів.

На випадок рівності голосів рішає голос передсідника.

Предсідник має обов'язок завісити децизію комісії, що порушує постанови нинішнього розпорядку, аж до вирішення справи Міністром Праці і Суспільної Опіки.

Подрібний регулямін поступовання і праць комісії устійнити розпорядок Міністра Праці і Суспільної Опіки виданий в порозумінні з Міністром Скарбу.

V. РОЗДІЛ.

Про підприємства, що займаються перевозом емігрантів.

Арт. 25. Перевіз емігрантів дозволений виключно підприємствам, що мають концесію, видану, на основі свobodного признання Міністра Праці і Суспільної Опіки та Промислу й Торговлі, на внесок Еміграційного Уряду.

Міністр Праці і Суспільної Опіки, на внесок Еміграційного Уряду, по порозумінні з Міністром Промислу й Торговлі, може зізволювати на перевіз емігрантів також і підприємствам, що не мають концесії, коли ні одно з концесіонованих підприємств в тому напрямі не удержує комунікації.

Арт. 26. Концесії можуть бути уділювані тільки тим краям і закордонним підприємствам, котрі розпоряджають транспортними середниками, які Еміграційний Уряд визнасть під оглядом гігієни і безпеки.

Зокрема ці концесії можуть бути видані:

а) повнолітним і своєвільним польським громадянам, що стало мешкають на території Річипосполитої, мають добру опінію, не є позбавлені права вести підприємство і судово не були карані за провинення проти еміграційних постанов або за переступки в намірі зиску;

б) фірмовим (явним) спілкам, командитовим, акційно-командитовим, з обмеженою відповідальністю і кооперативам, що мають осідок на території Річипосполитої, о скільки спільники фірм, згідно завідувачі, є польськими громадянами, відповідаючими вимогам точки а);

в) чужинцям та чужинецьким спілкам, під умовами, що:

1. уділять на домагання Еміграційного Уряду, відповідні повновласти польському громадянину, який відповідає умовам, предбаченим в точці а);

2. підпорядковують себе в справах, що торкаються еміграційних ділань і справ з них впливаючих, усім законам та польським державним розпорядкам.

Повновласника чужинецького підприємства затверджує Еміграційний Уряд.

Арт. 27. Концесія на перевіз емігрантів може бути видана тільки на обмежений час і до означених країв, при точному означенні пристаней виїзду, призначення, евентуально і пересідання.

В концесії мають бути названі пароплави, якими підприємці будуть переводити перевіз емігрантів.

Міністри Праці і Суспільної Опіки та Промислу й Торговлі, на внесок Еміграційного Уряду, можуть в часі тривання концесії змінити умовини концесії, обмежуючи впливаючі з неї управління, о скільки виконувannya підприємством концесії не відповідає постановам нинішнього розпорядку, або виданим на його основі іншим розпорядкам.

Арт. 28. Підприємство, що одержало концесію, має зложити кавцію на забезпечення втрат і шкід приватних осіб та Польської Держави, впливаючих з титулу концесії. Висоту кавції і близькі постанови відносно кавції устійнити розпорядок Міністрів Праці і Суспільної Опіки та Промислу й Торговлі.

Міністр Праці і Суспільної Опіки може на внесок Еміграційного Уряду оректи конфіскації кавції, в цілости або в частині, на випадок ствердженого непримінення підприємства до якої будь умовини, уділеної підприємству концесії.

Арт. 29. Підприємство, що одержало концесію, має вести в Варшаві бюро для виконувannya ділань, звязаних з перевозом емігрантів.

В інших містах можуть бути, в міру потреби, відкривані відділи, одначе по попередньому одержанні дозволу Еміграційного Уряду, котрий може відмовити уділити дозвіл без подання причин, згідно відобрати виданий дозвіл після свого свobodного признання. Завідуючого відділом затверджує Еміграційний Уряд.

Постанови артикулу 28. мають відповідне примінення до відділів тих підприємств.

Арт. 30. Зворот кавції може наступити найраніше по впливі трох років від дня закінчення важности уділеної концесії або ліквідації відділу.

Еміграційному Урядові прислугоє право задержати кавцію і по впливі означеного в уступі першим періоду часу, о скільки протягом цього часу не будуть заспокоєні усі правно виказані претенсії Польської Держави або приватних осіб, що впливають з титулу виконувannya підприємством концесії.

Арт. 31. Коли кавція буде вменшена, підприємство є зобов'язане доповнити кавцію до первісної висоти найдалі протягом двох тижнів від дня доручення завізвання під загрозою негайного відобрання концесії.

Арт. 32. Еміграційному Урядові прислугоє право заспокоїти претенсії емігрантів, що впливають з нарушення підприємством постанов арт. 39, 44 і 45 з кавцій, зложених згідно з постановами арт. 28 і 29 нинішнього розпорядку

Арт. 33. Повновласники, завідуючі відділами і інші службовики підприємства можуть одержувати тільки сталу, означену окресленою сумою винагороду.

Всякі контракти, що узалежнюють висоту винагороди від числа заключених з емігрантами умов, обороту підприємства, висліду його діяльності і т. п. є заборонені.

Не можуть бути ангажовані в характері повновласників, завідуючих відділами або інших службовиків підприємства:

- 1) послы й сенатори;
- 2) особи, заняті в державній або самоврядній службі, духовенство усіх віроісповідань;
- 3) власники або завідуючі банками й конторами виміни грошей, експедиційних підприємств та ріжного роду комісових або інформаційних бюро для приватних справ, як також власники або завідуючі ресторанами, каварнями, гостинницями й нічліжними домами та члени їх родин, що спільно з ними мешкають.

Адвокати, судові оборонці та лікарі можуть бути заняті в корабельних підприємствах виключно в обсягу своєї професії.

Арт. 34. Заборонюється службовикам підприємства виконувати свої функції поза службовим льокалем, за виїмком справ, котрих, з природи річи, в бюровому льокалі не можна виконувати.

Службовики підприємства, що приймають емігрантів в пристанях всідання і призначення та конвоюючі транспорт, мають знати польську мову, мати спеціальну, легко помітну відзнаку та службові легітимації.

Арт. 35. На домагання Еміграційного Уряду, котрий рішає в даному випадку після свобідного свого признання, повновласник підприємства або завідуючий відділом мають бути відкликані.

Еміграційний Уряд може заборонити підприємству займатися тих службовиків в будь якому характері на території Річипосполитої.

Арт. 36. Підприємство має при одержанні концесії представити Еміграційному Урядові поіменний виказ усіх своїх службовиків з подрібним заподанням функцій кожного з них.

Зміни персоналу мають бути подані до відома Еміграційного Уряду найдалі протягом осьми днів.

Арт. 37. Поза книгами, які, по думці відносних законів, зобовязані є вести торговельні й промислові підприємства, кожне підприємство, що має концесію на перевіз емігрантів, зобовязане є вести, на домагання Еміграційного Уряду, спеціальні книги, котрі виказують на зовні хід інтересів підприємства на території Річипосполитої.

Ці книги, як і кореспонденція, мають бути переховувані підприємством на території Річипосполитої протягом п'яти років від дати останнього впису, зглядно одержання або вислання письма.

Еміграційному Урядові прислугує право пе-

реводити контролю усіх книг і кореспонденції підприємства.

Близчі постанови відносно книговодства і ведення підприємством кореспонденції видасть Еміграційний Уряд.

Арт. 38. Транспортне підприємство може переводити перевіз емігранта тільки на основі письменної, транспортної умови.

Транспортна умова має бути списана в польській мові в трох примірниках, з яких один лишається в актах підприємства, другий доручається емігрантові, а третій, перед кінцем кожного місяця, має бути складаний до Еміграційного Уряду.

Транспортна умова має бути доручена емігрантові безпосередньо по заплаченні предбаченої тарифою ціни корабельної карти.

Умову можна заключувати тільки з особами, котрі мають посвідку, про що згадується в 6. арт. нинішнього розпорядку.

В умові належить застерегти, що на бажання емігранта підприємство повинно піддатися, на випадок спорів, що виплинути можуть з виконання умови, мировому вирішенню польських консулів за кордоном згідно з 2. точкою 18. арт. закону з дня 11. листопада 1924 р. про організацію консулатів і про діяльність консулів (Дн. З. П. Р. ч. 103, поз. 944).

Подрібні постанови, відносно форми, змісту і способу заключення умови, видасть Еміграційний Уряд.

Арт. 39. До обов'язків підприємства належить:

а) перевезти емігранта і його багаж з місця до місця, означених в транспортній умові;

б) достарчити емігрантові мешкання і вистарчаюче удержання протягом відбування подорожі і в часі переривання цієї подорожі;

в) запевнити лікарську, безплатну поміч протягом відбування подорожі та поношення коштів на випадок смерті емігранта в часі подорожі;

г) забезпечити в одному з польських товариств забезпечень, на умовах устійнених в концесійному акті, емігранта від випадку і багаж від втрати та ушкодження.

Арт. 40. Заборонюється підприємцеві:

а) заключувати без згоди Еміграційного Уряду умови з емігрантами, на підставі яких емігрант зобов'язується належитість або частину належитості за переїзд вирівняти працею в часі переїзду або по прибутті на місце призначення;

б) заключувати умови з емігрантами проти постанов, що не допускають ті категорії емігрантів до країв призначення;

в) вимагати будь яких податкових заплат над тарифу, за користання з залізниць або інших середників комунікації і т. п.;

г) вимагати від емігранта особистих послуг; Всякі постанови умов з емігрантами, що звільнюють підприємство від виконання будь

яких з його обов'язків, або обмежуючі його відповідальність є неважні.

Арт. 41. Тарифи та зміни тариф мають бути представлені до затвердження Еміграційному Урядові в речинці щонайменше 14-дневним перед задуманим введенням в життя.

Всякі зміни тариф не обов'язують емігрантів, котрі заключили транспортні умови перед введенням затвердженої зміни, хіба що зміна мала на цілі обниження тарифи.

Підприємство не може уділювати редукації цін, затверджених Еміграційним Урядом, поодиноким емігрантам або групам емігрантів та безплатно перевозити емігрантів, оскільки не має на це окремого дозволу Еміграційного Уряду.

Ціни корабельних карт мають бути подані до відома емігрантів через вивішення цінника на видних місцях в бюрох локалях підприємства.

Арт. 42. Пароплав, призначений до транспорту емігрантів, має бути відповідно до подорожі приготований.

Польські пристаневі влади, як також дипломатичні й консульські та радник для еміграційних справ в Данцігу управлені до провірення стану пароплаву і його приготування до подорожі.

Арт. 43. При улаштуванні збірних транспортів до пристаней всідання як посередньої так і безпосередньої комунікації, підприємство має приміюватися до умовин назначених Еміграційним Урядом.

До кожного транспорту емігрантів, що удається залізницею до пристані, зобов'язане є підприємство визначити конвоєнта.

Кошта удержання і мешкання емігранта від хвилини прибуття його на місце і в часі, що є означені в повідомленні підприємства, або, ізза нестачі повідомлення, протягом осьми днів, що попереджують означений в умові речинець відпливу пароплаву, аж до хвилини фактичного відпливу пароплаву, поносить підприємство.

Арт. 44. Наколи наслідком недуги або інших, від емігранта незалежних причин, що їх Еміграційний Уряд признає важними, емігрант перед начаттям подорожі відступає від заключеної транспортної умови, підприємство зобов'язане буде звернути емігрантові вплачені за переїзд гроші без усяких потручень. Обов'язок цей обтяжує підприємство у відношенні до спадкоємців емігранта на випадок його смерті перед начаттям подорожі.

В інших випадках відступлення емігранта від умови перед начаттям подорожі, підприємство звертає емігрантові вплачені за переїзд гроші по потрученні 5 відсотків ціни корабельної карти або 10 відсотків вплаченого задатку на корабельну карту.

Наколи емігрант відступить від умови в часі подорожі, підприємство звертає емігрантові вплачені за переїзд гроші, по потрученні коштів відбу-

тої подорожі після тарифи. Обов'язок цей обтяжує підприємство у відношенні до спадкоємців емігранта на випадок його смерті в часі подорожі.

На випадок, якби особи, з котрими підприємство заключило на основі нинішнього розпорядку транспортну умову, не були допущені з будь яких причин до висідки в краю призначення, зглядно завернено їх з дороги, підприємство зобов'язане буде безплатно відвезти ті особи до місця замешкання та звернути їм вплачені за переїзд гроші. Цей сам обов'язок обтяжує підприємство у відношенні до членів родини емігранта, оскільки наслідком смерті голови родини або недопущення його до еміграції забажають вони вернути до Польщі.

Умовини поворотного перевозу не можуть бути гірші від умовин первісного транспорту.

Арт. 45. На випадок припізнення, що триває довше аніж вісім днів, відпливу пароплаву з пристані вантажу, емігрантові вільно жадати розв'язання транспортної умови і звороту вплачених грошей.

Крім цього підприємство має заплатити емігрантові кошта переїзду до пристані і назад та кошта удержання в часі тих переїздів.

Це одначе не пересуджує права емігранта жадати звороту втрат, котрі могли для нього вийти наслідком припізнення виїзду пароплаву.

Наколи емігрант примушений буде затриматися в одній з посередних пристаней подорожі, наслідком аварії або наслідком кwarantани, тоді кошта харчування емігранта а на випадок потреби і приміщення поносить підприємство.

Наколи пароплав показався непридатний до дальшої подорожі, або наслідком ушкодження затримується довше аніж п'ятьнадцять днів, тоді підприємство має завести емігранта до місця призначення іншим пароплавом без будь яких доплат.

Арт. 46. Еміграційний Уряд управлений є видати транспортним підприємствам зарядження, щоби емігрантів не допускати на поклад, доки їх не піддасться лікарським оглядинам а багаж дезинфекції.

Арт. 47. В цілі переводження Еміграційним Урядом контролі і нагляду над точним виконанням обов'язків підприємства супроти емігрантів в часі перевозу їх суходольною і морською дорогою, підприємство має уділювати делегатам Еміграційного Уряду безплатний переїзд при транспортах емігрантів, вплачувати для тих делегатів до Еміграційного Уряду дієти, обчислені після норм і засад, що прислугують державним урядовцям VI. сл. р. при закордонних подорожах, за цілий час тривання тих делегацій, неменше одначе як за чотирнацять днів, та уділювати їм безплатний поворотний переїзд морською дорогою як також покривати кошта такого переїзду суходольною дорогою.

Скількість делегацій на кошт підприємства, час тривання поодиноких делегацій та інші близькі постанови і умовини тих делегацій, устійнити, для поодиноких підприємств, розпорядок Міністра Праці і Суспільної Опіки.

Арт. 48. Кожний пароплав, що везе емігрантів, має мати серед обсади що найменше 1 перекладача, що знає польську мову в слові й письмі.

Написи, що відносяться до подорожних III. класу і міжпокладових мають бути уміщені також і в польській мові.

Арт. 49. Дипломатичні й консульські представники Польської Річипосполитої, радники для еміграційних справ та заступники тих радників, будьто особисто, будьто через заступників, як також делегати Еміграційного Уряду, мають право переводити на покладах пароплавів розмови з емігрантами, просліджувати на місці умовини перевезу, приймати зажалення та інтервеніювати в справах емігрантів у пристаневих влад, у завідо-ючих підприємствами та у капітана пароплаву.

Арт. 50. Підприємство, що має концесію на перевіз емігрантів, має на жадання дипломатичного або консульського представника Польської Річипосполитої за кордоном, перевозити до Польщі безплатно або за зниженою оплатою польських громадян, що остають без середників до життя.

Норми для поодиноких підприємств, під тим оглядом, означить Міністр Праці і Суспільної Опіки.

Близкі постанови відносно способу використання дипломатичним і консульським представництвом прислужуючих їм, на основі отсього артикулу, управнень у відношенні до поодиноких підприємств, видадуть Міністри Закордонних Справ та Праці і Суспільної Опіки в порозумінні з Міністром Внутрішніх Справ.

VI. РОЗДІЛ.

Про поселення.

Арт. 51. Вербування на поселення до будь якого краю поза границями Польської Річипосполитої є недозволене.

Міністр Праці і Суспільної Опіки в порозумінні з Міністром Рільних Реформ та Міністром Закордонних справ може одначе, на внесок Еміграційного Уряду зізволити на заангажування в означеному речинці, до якогось краю, якоїсь точно означеної кількості поселенців, на умовинах в дозволі означених, о скільки зепевнена їм буде опіка, як під гігієнічним так і матеріальним та моральним оглядом в краю поселення.

Арт. 52. У випадках уділення виїмкових дозволів на ангажування переселенців, про які згадка в уступі другім арт. 51, Міністр Праці і Суспільної Опіки означить умовини подорожі звербованих

переселенців та устійнить форму і розміри матеріальної відповідальности ангажуючої сторони.

Умовини і розмір полекш, якими в тих випадках, будуть покористуватися вербовані переселенці при переїздах залізницею в границях Польської Річипосполитої — устійнить розпорядок Міністра Комунікації, виданий в порозумінні з Міністром Праці і Суспільної Опіки.

VII. РОЗДІЛ.

Про наєм робітників до праці заграницею.

Арт. 53. Наєм польських робітників до праці заграницею можна переводити тільки по одержанні і в межах спеціального дозволу Еміграційного Уряду, що означає край, до якого робітники будуть наняті, професію і скількість робітників, що можуть бути законтрактовані, простір, на якому може відбуватися наєм, та час, на який видано дозвіл.

Арт. 54. Колективне запотребування заграничних роботодавців має мати посвідку компетентної влади краю, до якого наймається робітник, котре стверджує, що усі, в запотребованні подані дані, є згідні з фактичним станом річі.

У запотребованні треба подати назвище роботодавця або його представника, особу уповажнену підписувати умови найму, приймати робітників в Польщі і на місці призначення, та умовини праці.

Арт. 55. Наєм робітників чужинецькими роботодавцями або їх представниками може відбуватися тільки за посередництвом державних урядів посередництва праці або комунальних урядів посередництва праці в шлеському воєвідстві, після інструкцій, видаваних Еміграційним Урядом.

Арт. 56. Кожний робітник одержує перед відїздом умову праці, зладжену в польській мові та мові роботодавця.

Умова праці має містити:

- 1) назвище і місце замешкання роботодавця,
- 2) місце і рід підприємства, в якому робітник буде занятий,
- 3) ім'я і назвище, рік уродження, громаду, в якій робітник є записаний до книг населення як сталий її мешканець, зглядно громаду його приналежности і останнє місце його замешкання,
- 4) праці, котрі робітник має виконувати,
- 5) означення часу тривання умови найму,
- 6) випадки і умовини розв'язання умови перед впливом речинця,
- 7) означення числа годин денної праці, перерв та святочних днів,
- 8) означення денної платні, евентуально місячної, винагороди за працю в надчисельних годинах, чинитьб в натурі, речинців виплат і винагороди за акордові роботи,
- 9) зобов'язання роботодавця на випадок недуги, нещасних випадків або смерті робітника,
- 10) умовини переїзду робітника на місце праці і повороту до краю,
- 11) та-

рантію, що робітники не є найняті наслідком страйку або льокавту в підприємствах і що робітники користати будуть що найменше з тих самих умовин праці й платні, що робітники тих самих професій і кваліфікацій в еміграційному краю, 12) означення органів покликаних до вирішування спорів між роботодавцем а робітником, що зайшли наслідком виконування умови праці.

Зразок умови підлягає кожодчасно затвердженню Еміграційного Уряду в трибі, що буде усталений розпорядком Міністра Праці і Суспільної Опіки.

Арт. 57. Законtrakтовані робітники одержують полекші при переїздах залізницею в границях Польської Річипосполитої.

Умовини уділювання полекш і їхній розмір при переїздах залізницею устійнить розпорядок Міністра Комунікації виданий в порозумінні з Міністром Праці і Суспільної Опіки.

VIII. РОЗДІЛ.

Карні постанови.

Арт. 58. Винний за намову до еміграції (арт. 7) з жадоби придбання собі або іншій особі зиску — буде караний вязницею до шести місяців та гривною до 1000 зол.

Арт. 59. Винний за намову до еміграції (арт. 7) в цілі спричинення або піддержання в більших розмірах еміграції до деяких країв — буде караний вязницею до шести місяців та гривною до 2000 зол.

Арт. 60. Винний за намову до еміграції (арт. 7) проти розпорядків, виданих на основі артикулу 4 нинішнього розпорядку, буде караний вязницею до шести місяців та гривною до 1000 зол.

Наколи вчинок, означений в першому уступі, поповнений з жадоби зиску, винний буде караний вязницею до двох років та гривною до 2000 зол.

Арт. 61. Винний за намову до еміграції (арт. 7) при допомозі фальшивого представлення або якогось іншого підступного ділання — буде караний вязницею до двох років та гривною до 4000 золотих.

Наколи означений в першому уступі вчинок поповнено з жадоби зиску, винний буде караний вязницею до трох років та гривною до 5000 зол.

Арт. 62. Винний за поширювання неправдивих вісток про відносини в чужих державах під оглядом еміграційної конюнктури — буде караний вязницею до року та гривною до 2000 зол.

Арт. 63. Винний за безправне вербування переселенців, або за ангажування робітників поза границі Польської Річипосполитої — буде караний вязницею до двох років та гривною до 2000 зол.

Арт. 64. Винний за перевіз емігрантів або за-

ключення транспортної умови (арт. 38) без дозволу і одержання концесії, предбачених в арт. 25, буде караний вязницею до року та гривною до 500 зол.

Арт. 65. Винний нарушения постанов поміщених в артикулах 8 уступі перший пятий, 29 уступ другий, 33, 34, 36 уступ другий, 37 уступі перший другий, 38 уступі перший, другий, третій, четвертий і пятий, 39, 40 уступ перший, 41, 42 уступ перший, 43, 44 уступі четвертий і пятий, 45 уступі четвертий і пятий, 48, 56 уступі перший і другий та постанов виданих на основі артикулів 37 уступ четвертий, 38 уступ шестий, як також заряджень згаданих в артикулах 46, 51 уступ другий і 52 уступ перший, як також винний заключення транспортної умови проти постанов виданих на основі артикулу 4 — буде караний арештом до шести тижнів або гривною до 2000 зол., або обома тими карами разом.

Орікаюча влада визначить в ореченні, на випадок неспроможности стягнути гривну — кару замінного арешту, після слушного признання, одначе не понад чотири тижні.

Арт. 66. Карні постанови нинішнього розпорядку не виключують покарання після строгіших постанов інших карних законів, о скільки даний вчинок ті постанови одночасно нарушує.

Арт. 67. На випадок неспроможности стягнути гривни, оречені на основі нинішнього розпорядку, гривни будуть потручувані з кавцій, о скільки їх оречено відносно осіб, за яких діяльність зложено по думці артикулів 28 і 29 кавцію.

Арт. 68. Стеження проступків, предбачених в артикулах 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64 і 65 одночасно з переведенням доходжень в тих справах, входить в обсяг діяльности еміграційних влад, незалежно від управнень державної поліції.

Арт. 69. Органами, покликаними до розслідування справ ізза проступків, наведених в артикулах 58, 59, 60, 61, 62, 63 і 64 нинішнього розпорядку є суди.

Орікання кар за проступки, предбачені в артикулі 65, належить до адміністраційних влад І. інстанції.

Укараний адміністраційною владою може протягом семи днів від дня доручення оречення внести на руки влади, котра видала оречення, жадання передати справу властивому повітовому судові (мировому), котрий поступить згідно з поставами поступовання, що обовязують в І судовій інстанції.

Присуд окружного суду, виданий в другій інстанції є правосильний.

На просторі сили обовязуючого закону карного поступовання 1877 р. примінюється постанови про політичні карні мандати.

Арт. 70. В справах за провини, предбачені

в артикулі 65, оскільки їх вирішує повітовий суд (мировий), право піддержувати обвинувачення перед тим судом прислугує, незалежно від інших державних органів, також представникові Еміграційного Уряду.

Арт. 71. На просторі сили обов'язуючого карного закону 1852 р. вводиться такі постанови:

- 1) замість в'язниці орікається строгий арешт;
- 2) вчинки загрожені строгим арештом з провини;

- 3) відклик можна внести незалежно від постанов § 283 к. п.

Арт. 72. Засудження за провини, предбачені в нинішньому розпорядкові на кару позбавлення волі, не низчу як шість місяців, получене є:

- 1) на просторі сили обов'язуючого закону з 1903 року з позбавленням прав предбаченим в артикулі 30 к. к.

- 2) на просторі сили обов'язуючого карного закону з 1852 року з наслідками, що спадають у випадку засудження за злочин.

На просторі сили обов'язуючого карного кодексу з року 1871 при засудженні за провини предбачені в нинішньому розпорядкові можна оректи втрату громадянських почесних прав на основах § 32 к. к.

Арт. 73. Відписи судових приписів, згідно оречень адміністраційних влад в справах нарушення постанов нинішнього розпорядку мають бути пересилані Еміграційному Урядові в цілі видання, на випадок потреби, властивих заряджень.

IX. РОЗДІЛ.

Перехідні й кінцеві постанови.

Арт. 74. Члени Державної Еміграційної Ради, на основі розпорядку Ради Міністрів з дня 8. липня 1925 р. про утворення Державної Еміграційної Ради (Дн. З. П. Р. ч. 76, поз. 535), повнять свої обов'язки до кінця каденції, що є в тому розпорядкові усталена.

Арт. 76. Концесії на продажу емігрантам білетів, видані корабельним підприємствам перед входом в життя нинішнього розпорядку, задержують свою важність до 31. грудня 1927 року.

Арт. 76. Виконання нинішнього розпорядку поручається Міністрові Праці і Суспільної Опіки в порозумінні з заінтересованими міністрами, відносно натовість карного оречення — Міністрові Справедливости в порозумінні з Міністром Внутрішніх Справ та Міністром Праці і Суспільної Опіки.

Арт. 77. Нинішній розпорядок входить в життя у 2 місяці по оголошенні. Одночасно тратять важність усі постанови, суперечні з постановами нинішнього розпорядку.

Зокрема тратять важність арт. 265 к. к. з 1903 р., закон з 21. січня 1897 р., що містить карні постанови відносно до занять справами еміграції (австр. Дн. П. П. ч. 27) закон з 9. червня 1897 р. про еміграцію (Дн. З. Н. С. стор. 463) та закон з дня 4. листопада 1920 р. на предмет урегулювання справ добровільної та примусової міграції населення (Дн. З. П. Р. ч. 108, поз. 707).

Президент Річипосполитої:

Г. Мосьціцький.

Голова Ради Міністрів і Міністр Військових Справ:

Й. Пілсудський.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові.

Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 43. Тел. 5-33. Чековеkonto П. К. О. 153.315.

Передплата до кінця року 1927: В краю — 2 зол.; в Америці і Канаді — 40 центів; в Бразилії — 0.60 мільрайсів; в Аргентині — 1 пез; у Франції — 5 франків; в Німеччині — 1 марка. — Один примірник 35 сот.

Інформаційне бюро

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, та Редакція і Адміністрація часопису „УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ“, будуть поміщені від 15. листопада у власній домівці у Львові, при вулиці Городецькій число 95.

Справа організації нашої еміграції.

Може перший раз в історії нашої еміграції українська суспільність проявляє живе заінтересування цим суспільним питанням. Про це свідчать як голоси української преси, так також численні писма українських громадян і емігрантів, які приходять до Товариства Опіки над Українськ. Емігрантами. В нашому часописі нема місця, щоби зареєструвати цілу масу голосів признання для діяльності і плянів національної еміграційної політики нашого Товариства.

Еміграційним питанням займається „Діло“ в числах 245—246 і між іншим, обмірковуючи, новий польський еміграційний закон, пише:

„Зі самого декрету про еміграцію ще неясно, як саме має представлятися активна еміграційна політика. Про це докладніше довідаємося аж з виконавчого розпорядку до нього, який саме підготовлюється. Без сумніву, що державна влада застерече собі лише головні напрямні еміграційної політики, полишаючи її розвинення та реальну опіку над емігрантами суспільним організаціям: польським, українським і жидівським. Важкі завдання в добі активної еміграційної політики спадають і на „Товариство опіки над українськими емігрантами“. А саме, якщо ми хочемо, щоби еміграція принесла нам можливо найменші шкоди, або навіть посередньо деякі користи, то не можемо і не сміємо відтягнутися від участі в активній емігра-

ційній політиці. Бо вмити руки є найлегше і найдогідніше, але це не є ніяка розв'язка болючого питання. Тим чином ми не лише не припинимо еміграції, але й не будемо мати ніякого впливу на її хід і характер. А „неприсутні все не мають слухности“. Керма еміграційним рухом попаде в чужі руки і буде використовувана в широкому обемі на нашу некористь.

Поборюючи агітаційну еміграцію і в межах спроможности ставляючи опір еміграції, не можемо і не сміємо зовсім відчахнутися від цієї справи. В еміграційній ділянці мусимо об'єднатися біля „Товариства опіки над українськими емігрантами“, щоби при його допомозі повести нашу еміграційну політику — як сезонову, так і поселенчу.

В ділянці сезоново-зарібкової еміграції мусимо старатися навіязати до передвоєнної діяльності та спрямувати її знову до Німеччини, на відомий нам і розмірно корисний терен. В останньому часі виперли нас з німецького ринку праці поляки, урядово не допускаючи наших робітників до Німеччини. Тут прийдеться нам поборювати просто неймовірні труднощі. Нашим обов'язком подбати також за духову опіку над сезонними робітниками, щоби оберегти їх перед небажаними розкладовими і денаціоналізаційними впливами та їх наслідками.

В ділянці поселенчої еміграції важною є її організація в двох пунктах в старому краю і в країнах поселення. Між обома організаціями мусить існувати тісне порозуміння, взаємне довіря і співпраця. Тут на місцях треба зорганізувати добру інформаційну службу для обслідування поселених теренів та умов життя в нових країнах. Далі слід зорганізувати кредит на виїзд і загосподарування на місцях та розвести опіку над емігрантами від хвилі заходів у справі виїзду з рідної країни через весь час тривання переїзду аж до моменту досягнення збірної станиці на місцях. Тут опіку над емігрантами повинна вже переняти українська заморська еміграція, направляючи поселенчі терени, підшуковуючи працю для робітників через своє бюро та піклуючись емігрантами аж до хвилі заакліматизування в новій країні.

Зайвим було би додавати, що все ще єдиною атракцією для нашої поселенчої еміграції є Канада, найбільш пригожа для нас своїм кліматом і перспективою розвитку. Канада ще в найбільшій мірі дає безпеку перед винародовленням з огляду на осілу там і заакліматизовану півміліонову масу нашого селянства і створені вже численні суспільні організації.

Не будемо входити в подробиці еміграційної справи. Вистане згадати, що „Товариство опіки над українськими емігрантами“ має широкі пляни що до активної (себ-то плянної) еміграційної політики. Саме тепер переведено повну реорганізацію цього товариства, надаючи йому виключний характер кінцевої громадянської установи. Товариство вийшло з підготовчої доби, зорганізувало постійне бюро, обсаджуючи його знавцями і практиками еміграційної справи, відновило свій орган „Український Емігрант“ та розпочало систематичну організаційну роботу.

Однак гурток людей доброї волі, займаючись одною з найбільш невдячних ділянок суспільного життя мало що вдіє без підтримки широких громадських кол. А треба тямити, що після цього річної повені ще збільшиться еміграційний рух. Треба побоюватися, щоби він не перемінився в стихію, супроводжену еміграційною лихвою. Поклик Т-ва в справі організації кружків по провінції не повинен перейти без відгону. Біля „Товариства опіки над українськими емігрантами“ повинно об'єднатися все свідоме українське громадянство бо лише тоді зможе воно сповнити своє важке завдання згідно з інтересами українського народу.

Еміграційні справи в Польщі.

У зв'язку з веденими торговельними переговорами і оголошенням нового еміграційного закону, має бути вирішена ціла низка справ, що торкаються еміграції. До найважливіших справ належать:

1) Торговельний договір з Німеччиною. Після останньої заяви віцепрем'єра Бартля договір цей буде заключений на основах західно-європейських трактатів, а еміграційна справа (ходить про польські родини і робітників головнo з Познанщини які ще перед війною або під час війни осіли в Німеччині) в засаді була усунена. На основах цього договору, правдоподібно, дістануть в Польщі концесію німецькі корабельні лінії. Справою сезонних робітників з Польщі буде завідувати як досі, „Deutsche Arbeiter-Zentralstelle“ в Берліні.

2) В переговорах зі совітськими республіками про пакт неагресії і торговельний договір буде вирішена справа можливості виїзду поляків з Росії до Польщі і поселення на Сибірі.

3) В торговельних переговорах з Канадою має бути вирішене отворення польського консуляту в Вінніпегу. Надто в договорах з канадськими колонізаційними підприємствами: (Canadian Pacific Ry, Canadian National Ry), мають бути означені

ні способи і число різних робітників і різних родин, яким буде можна виїхати до Канади в 1928 році.

4) Після заключеного договору з бразильською республікою Сао Павлу має бути вирішити способи виїзду і число польських робітників і різних родин на плянтації кави.

5) На підставі нового еміграційного закону з днем 1. січня 1928 р. мають бути відновлені концесії з корабельними товариствами, які досі працюють в Польщі.

Крім цього можуть бути також видані концесії на продажу корабельних карт і некорабельним товариствам.

6) На основі § 52 і 57 еміграційного закону має Міністерство Комунікації в порозумінні з Міністерством Праці і Суспільної Опіки усталити і видати розпорядок в справі полеш при переїздах залізницею в границях польської держави для звербованих поселенців і законтракованих сезонних робітників.

7) На основі § 6. еміграційного закону має Міністерство Внутрішніх Справ в порозумінні з Міністерствами Заграничних і Військових Справ, а також з Міністерством Праці і Суспільної Опіки усталити і видати розпорядок, які документи кінечні є для узискання еміграційного пашпорту і про поступовання при їх видачі та про їх форму.

8) Міністерство Праці і Суспільної Опіки має видати в порозумінні з Міністерством Скарбу регулярні поступовання і праць комісії для державних кредитів, призначених на цілі опіки над емігрантами (§ 22—24 еміг. закону).

9) Еміграційний Уряд має видати розпорядки в справі посвідок, що стверджують право емігранта до узискання еміграційного пашпорту.

10) Еміграційний Уряд має видати правильник для діяльності суспільно-культурних, філантропійних і господарчих товариств, які займаються уділюванням відомостей про відносини в чужих державах під оглядом еміграційної кон'юнктури, уділюванням порад в справах переселення за границю в цілях зарібкування і поселення, та улегшення виїзду (§ 8 і 10 закону).

11) Перевозові товариства мусять усталити норми убезпечення емігранта від випадку і його багажів від втрати і ушкодження з одним з польських асекураційних товариств.

Поза цими найважливішими справами, що торкаються еміграційного питання, життя і практика принесе ще інші справи. Наш часопис буде точно реєструвати і оголошувати їх в міру їх появи.

Від Редакції і Адміністрації.

Просимо всіх, що звертаються до нас за інформаціями, долучувати на відповідь поштовий значок. Інакше не будемо відповідати.

Уваги до еміграційного закону.

Як додаток до 5. числа „Українського Емігранта“ друкуємо в українському перекладі повний текст нового польського еміграційного закону, оголошеного в 89 числі „Дневника Державних Законів“ з дня 15. жовтня 1927, що має обов'язувати від 15. грудня 1927 р.

Друкуємо цей закон з тої причини, бо в Польщі досі не оголошується законів в українській мові, а знання постанов еміграційного закону є потрібне для цих наших емігрантів, що мають виїхати з краю і тих, що вже виїхали, а також для української суспільности в краю і за границею. Потреба розповсюдження знання нового закону є тим більша, що його урядове оголошення не є приступне для маси українських громадян і емігрантів, а про постанови цього закону не можна довідатися навіть з польської преси, яка або зовсім мовчить в цій справі, або лише згадує, що вийшов цей закон.

Не будемо згадувати про джерело цього закону і його обробітку, занотуємо тільки, що українська суспільність не мала впливу на його кодифікацію.

Оголошення повного тексту закону звільняє нас від подрібного обмірковування його постанов розділ за розділом, параграф за параграфом.

В законі є сказано, кого уважається за емігранта, але не сказано в тій дефініції чи вільно, або ні польським громадянам емігрувати. З постанови § 6. закону про еміграційні пашпорти, які маєтись видавати на підставі посвідок Еміграційного Уряду виходить, що за пошукуванням праці або для її виконання, чи на поселення, або подорож до своїх рідних за границю можна їхати тільки цим емігрантам, яким на це дозволить Еміграційний Уряд. В практичному виконанні це значить, що в кожному, без виїмку випадку, потреба емігрантові на виїзд, дозволання державного Еміграційного Уряду. При цьому в законі не зазначено, кому і на яких умовах має бути видане дозволання, але цю справу мають урегулювати в поодиноких випадках міністеріяльні розпорядки. Розпорядків таких буде дуже багато і наш часопис, буде подавати їх до відома українських емігрантів в міру їх появи.

Новий закон забороняє уділювати всякі вісти друком, словом або письмом про еміграційні умовини, а то в цілі унеможливлення еміграційної агітації. Зізволання на уділювання цих відомостей можуть бути видані тільки: 1) представникам роботодавців чужих держав, установленим за згодою польського уряду в цілі рекрутування польських робітників і поселенців, а також 2) суспільно-культурним, філантропічним і господарським інституціям, які мають за завдання опіку над емігрантами, уділювання їм порад в справах виїзду за границю в цілях пошукування або виконання праці, і улекшення виїзду в цих справах. Уділювання цих вісток має відбуватися під контролею Еміграційного Уряду.

В практиці законна постанова про уділювання відомостей про еміграцію означає, що мають виходити розпорядки Еміграційного Уряду або Міністерства Праці і Суспільної Опіки, нормуючі цю справу. В українській суспільности тільки Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові буде мати право на діяльність під цим оглядом.

Розділ V. закону обнімає приписи про підприємства, які займаються перевозом емігрантів до заморських країв. На перевіз треба під певними умовинами спеціальної концесії, а зі змісту постанов в тій справі виходить, що концесію можуть дістати не тільки корабельні товариства, але також бюро подорожі. Але як одні, так і другі мають вести ділово продажу корабельних карт і переправу пасажирів, а не вільно їм поза цим нічого іншого робити, ані оголошувати, крім подання своїх адресів, назви пароходів, на пряму переправи і умовин подорожі.

Концесії, уділені досі в Польщі корабельним товариствам втрачають свою силу від 1. грудня 1927 р.

В практиці, на основі постанов цього розділу має бути виданий цілий ряд концесій на перевіз емігрантів.

В розділі VI. про поселення, є заповіджене, що польський уряд може дозволити на заангажування в означеному речинці, до певного краю, певного, точно означеного числа фермерів-колоністів. В практиці, на найблизчу будучину, означає цей припис, що такі дозволення одержать канадійські колонізаційні фірми, а може також плянтатори кави в Сао Павльо для родин польської народности.

Розділ VII. закону про зарібкову сезонну еміграцію є простий і ясний: Державні уряди посередництва праці мають монополію на вербування, контрахтування і висилку сезонних робітників до європейських держав. В практиці входить в рахубу Франція і Німеччина, бо до інших європейських країв виїжджає тільки мінімальне число сезонних робітників з Польщі.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами буде старатися, щоби хоч кільканацять тисяч робітників з повітів Підкарпаття, діткених цього-річної повію, могло виїхати до Німеччини на сезонні роботи.

За ділання проти нового еміграційного закону передбачується високі грошові кари і в'язницю.

На загал, в новому польському еміграційному законі, поза дрібними новелями, скодифіковані є в одну цілість постанови і розпорядки, які досі в Польщі обов'язували. Важнішими від закону будуть практичні розпорядки польського уряду, які конкретно будуть нормувати прояви еміграційного руху. Сам еміграційний рух не дасться унормувати ніякими законами ні розпорядками, бо його суть лежить в суспільно-господарських умовах краю, а з 2-гої сторони в кон'юнктурах всесвітнього ринку праці і колонізації. Українська суспільність, хоч

рами закону не багато лишають їй місця для технічної еміграційної праці, буде і мусить мати рішучий вплив на напрям і долю української еміграції.

При кінці треба занотувати, що новий закон заповідає, що еміграційні пашпорти будуть видавати цілком безплатно, це є, без ніяких досі практикованих стемплевих оплат і що деякі категорії емігрантів, а саме: сезонні робітники і члени родин, що удаються на фарми, будуть могли користати зі знижок на польських державних залізницях. Для заморських емігрантів будуть мусіли перевозові підприємства оплачувати залізничну належитість за перевіз багажу з місця важности корабельних карт, а надто ті підприємства будуть мусіли асекурувати емігрантів і їх багаж на випадок нещасних випадків і ушкодження в одному з польських асекураційних товариств.

На кінець годиться згадати, що Еміграційний закон нічого не згадує про поборювання еміграційної лихви, хоч це справа дуже важна й пекуча.

Учіться по англійськи.

Цього тижня появиться друком книжка „Учіться по англійськи“, українсько-англійські розмови для емігрантів. Формат книжки є кишеньковий. Обєм книжечки має 13 аркушів, аркуш по 16 сторін, разом 208 сторінок друку. Книжечку видруковано на сильнім, гарнім, білім папері. Книжечка буде в гарній і сильній оправі. Ціна книжки є надзвичайно низька і виносить всього 2 золоті, а з поштовою пересилкою 2 золоті і 50 гр. В Америці і Канаді коштує книжечка 50 центів. Так низьку ціну поставило Видавництво тому, щоби зробити книжечку приступною й для найбільшого українського емігранта.

Книжечку „Учіться по англійськи“ зредаговано після зразків Еміграційного Уряду. Українські слова і речення переведено докладно на англійську мову, а англійську вимову передано українськими буквами. Цей спосіб редакції дає можливість українському емігрантові вивчитись **одночасно**, як пишуться і вимовляються англійські слова і речення.

Книжечка „Учіться по англійськи“ є призначена для цих емігрантів, що перший раз виїжджають або в будуччині задумують виїхати до Зєдинених Держав Америки або Канади так, що вони, будучи ще в краю, перед відїздом мають нагоду вивчитись в письмі і вимові англійські слова і звороти, найпотрібніші їм в житті, підчас подорожі і праці в новому краю. Редакція старалася, щоби як найбільше улекшити емігрантам вивчення початків англійс. вимови і мови, здаючи собі справу з цього, що докладне вивчення англійської мови для самоука з друкованої книжечки є тяжке навіть для інтелігентних людей і що це докладне вивчення по англійськи буде можливе для українських емігрантів щойно пізніше в практичному

житті, як вони стрінуться у новому краю зі живими людьми, коли будуть на власні уши чути, як говориться і вимовляється по англійськи.

На зміст книжечки складаються: коротенький українсько-англійський словарець і граматика, назви і вимови англійських букв, слова й розмови про час, природу, міри й ваги, гроші, морську подорож, працю на фармах, набуття власних фарм, ріжного роду заняття, як шевство, кравецтво, мулярка, столярство, гірництво, склепи й купецтво, огородництво, розмови на залізниці, поchtі, урядах, при закупні ріжних товарів, в професійних товариствах і т. і. Взагалі, в книжечці зайде початкуючий емігрант всі найважливіші для нього слова і звороти, які йому є потрібні серед нових обставин життя і праці в Зєдинених Державах Америки і в Канаді.

Недостачу подібної книжечки болючо відчували наші українські емігранти, які досі виїзджали до Америки і Канади і майже кождий з цих емігрантів шукав за таким підручником і не міг його знайти. Бо емігранти добре розуміють, що без знання англійської мови тяжкі є для них початки життя в Америці й Канаді і через це тяжча є для них праця і марніші заробітки. Як Товариство Опіки над Українськими Емігрантами, так також Еміграційний Уряд порішили усунути цю недостачу і з великим накладом праці і коштів появляється отсе подарок для Українських Емігрантів, для їх добра і користи.

Працю над виданням книжечки „Учіться по англійськи“ розпочав ще бл. п. д-р В. Бачинський, а докінчив її теперішній секретар Товариства Опіки над Українськими Емігрантами д-р В. Константинович. Як співредактори працювали коло цієї книжечки: проф. В. Іссакович, д-р М. Рудницький, С. Капустяк, і І. Івашко.

Книжечку „Учіться по англійськи“ замовляти можна вже тепер під адресою: Товариство Опіки над Українськими Емігрантами, Львів Городецька 95, I.

Еміграція жертвам повені.

Українська преса в Зєдинених Державах Америки і в Канаді переповнена є статтями і звітами про збирання фондів для жертв цьогорічної повені на Підкарпатті у Східній Галичині і на Буковині. Як в старому краю, так і в Америці нема одноцільного комітету для допомогової акції, але ріжні організації переводять збирання фондів на власну руку. Признати при тому належить, що ні в Америці, ні в Канаді нема ні одної української організації ні групи, яка відмовилася би від допомогової акції для жертв повені і всі вони працюють в тому напрямі по змозі своїх сил і засобів. Уряджуються збірки грошей, асигнується певні суми з ріжного роду фондів товариств, уряджуються віча, концерти, вечерниці, з яких

дохід призначається для жертв повені. На робітничих сходинах і по церквах пропагується також допомогова акція.

Висліди цієї загальної праці є великі. Грошеві перекази посиляються краєвим комітетам, а деякі перекази фотографуються в газетах. Так, наприклад, відфотографований є в „Канадійському Фармері“ переказ Українського Червоного Хреста в Канаді на 2.000 амер. доларів, висланий 11. жовтня ц. р. Краєвому Комітетові жертвам повені у Львові. На разі тяжко усталити всі суми зібрані в Америці й Канаді і переказані до старого краю наслідком роздроблення допомогової акції і тому, що акція ця ще не закінчена. Довідуємося, що в Канаді приготують українські організації висилку 200 вагонів збіжжя для жертв повені.

Нашим українським організаціям і громадянам зі Зєдинених Держав Америки і Канади, які самі є не дуже засібні і самі нераз знаходяться в трудному положенні, за співчуття і допомогу жертвам повені в Галичині і на Буковині, складає наша редакція і Товариство Опіки над Українськими Емігрантами щиро подяку.

Америка.

ВИЧЕРПАНА КВОТА ДЛЯ РІЛЬНИКІВ.

На підставі еміграційного закону Зєдинених Держав Америки, американський консулат в Варшаві має право видати в т. зв. квоті річно для цілої Польщі 5.982 особам візи на виїзд до Америки. Одна четверта часть тих віз призначена є для викваліфікованих рільників, їх жінок і дітей до 16 літ.

Дня 25. жовтня ц. р. американський консулат виповнив цю рільничу частину квоти на адміністраційний рік 1927/28 р. Візи видано або просто до рук рільників, або консулат визначив день, в якому почтою відійшли візи рільникам. Нові рільничі візи буде видавати консулат щойно по 1. липня 1928 р.

Ми доносили в попередніх числах „Українського Емігранта“, що до американського консуляту зголосилося кілька тисяч рільників по візи і що цей консулат видав в попередніх місяцях значно більше карт вступу на візи, як виносить квота. Від одної частини запрошених картами вступу рільників забрав консулат всі їх документи та по одному доларові і обіцяв їм видати візи після провірення документів. Імовірно, особи ті одержать візи щойно по 1. липня 1928 р. Всі рільники, які одержали карти вступу на пізніший речинець, повинні в означеному дні явитися в документами в консуляті і вони будуть могли одержати візи по 1. липня 1928 р. Рільники, які внесли подання на карту вступу і досі не одержали ані карт вступу ані віз, є зареєстровані в консуляті на 1928/9 р. Особи, які щойно стараються

про фармерські афідавіти з Америки, повинні вносити подання до консуляту по карти вступу, але мусять бути приготовані на це, що евентуально візи одержать щойно після 1. липня 1928 р.

Інші частини польської квоти не є ще вичерпані, і американський консулат буде далі видавати особам належачим до квоти карти вступу і візи аж до хвилини вичерпання загальної польської квоти. Крім цього консулат буде без обмеження видавати карти вступу і візи всім особам, які не належать до квоти.

ВОЄННІ АСЕКУРАЦІЙНІ ПРЕМІЇ.

Підчас світової війни засновано в Америці Асекураційне Бюро від випадків смерти та інвалідности учасників цієї війни в рядах американської армії. Асекураційна премія виносила 1—10 тисячів доларів. В рядах американської армії брало участь також багато українців. Тепер, заасекуровані інваліди і спадкоємці забитих українських громадян мають можливість одержати асекураційні премії від Американського Бюра Інвалідів. Крім спадкоємців забитих, мають право одержати асекураційну премію родичі поранених жовнірів під умовиною, коли докажуть, що ці родичі користали з матеріальної допомоги цих жовнірів і коли вони ще сьогодні потребують допомоги. Тому, що речинець важности воєнної асекурації учасників всесвітньої війни в американській армії кінчиться з днем 1. січня 1928 року, звертаємо увагу осіб в краю, що мають право одержати асекураційні премії від Американського Асекураційного Бюра, щоби вони як найскорше зголошували свої претенсії. Зголошення з докладними доказовими документами можна складати на руки Секретаріату Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові.

Секретаріат Товариства буде помічний при заходах узискати асекураційні ренти і забезпечення рідні і спадкоємці тих осіб, які в Америці працювали по різних підприємствах і зістали покалічені.

PERMIT TO REENTER.

З американської і канадійської української преси довідуємося, що багато українців зі Зєдинених Держав Америки вибирається до старої батьківщини на різдвяну прогульку. Між ними, напевне, найдуться особи, які не мають ще американських, згідно канадійських прав громадянства і їдуть до Європи на польські пашпорти, беручи при цьому поворотні візи польського консуляту.

Цей спосіб поладнання своїх документів не є зовсім вистарчаючий і нераз може наразити туриста на значні неприємности і втрати. Крім польських пашпортів і поворотних віз потреба вистаратися конечно о так званий „permit to reenter“ (позволення на поворот), який видає без перепон чужинцеві, легально замешкалому в Зе-

динених Державах Іміграційний Департамент при міністерстві праці в Вашингтоні за запластою 3 доларів з важністю на оден рік.

Маючи польський пашпорт з поворотною візою і „permit to reenter” може турист протягом одного року кожного часу без ніяких додаткових польських чи американських віз повернути до Зєдинених Держав Америки. Хто перед відїздом не постарается, щоби дістати „permit to reenter” мусить бути приготований на це, що при виїзді з краю буде мусів постаратися про американську візу в американськїм консуляті в Варшаві. За цю візу мусить він заплатити 10 доларів і предложити надто консулеві дві метрики уродження і дві фотографії. Американський консулянт, уважаючи такого туриста за реемігранта, видає поворотну візу лише протягом 6 місяців від виїзду з американського порту. Наколи хтось протягає 6-місячний речинець, то консулянт зажадає від такого реемігранта доказів, з якого він виїхав порту і коли, що він має сталу домівку в Зєдинених Державах і доказів, чому він прогаяв 6-місячний речинець, а коли його не вдоволяють предложені докази, може консулянт цілком відмовити поворотну візу.

„Permit to reenter” означає для туриста відчинені ворота для повороту до Зєдинених Держав Америки. Наколи український турист, що не є ще американським громадянином, їде до старого краю з жінкою і дітьми, то повинен постаратися о цей перміт також для них. Американські громадяне, які одержують американські пашпорти, не потребують перміту.

Повищі уваги відносяться також до туристів-українців з Буковини, Бєсарабії, Чехо-Словаччини і Радянської України.

Зазначається при цьому, що туристи, що виїжджають до старої батьківщини, повинні закупити в Америці поворотну корабельну карту (round trip ticket) бо в цей спосів заощадають собі кількадесять доларів.

Канада.

БЕЗ АФІДАВІТІВ ДО КАНАДИ.

Канадїйський Уряд заключив зі залізничними компаніями Canadian Pacific Railway і Canadian National Railway умову, на підставі якої будуть могли ці компанії на весну і літом 1928 спровадити до Канади певне число рільних робітників і рільничих родин без ніяких спеціальних зїзволень і афідавітів. Ці залізничні компанії мають умовитися тепер з польським урядом що до умовин переправи цієї категорії емігрантів.

ЗИМОВЕ БЕЗРОБІТТЯ В КАНАДІ.

Управи деяких міст в Канаді напр. в Ванкувері і Вінніпегу публично оголосили, що в зимі по

містах і фабриках в Канаді буде дуже мало праці і нема взагалі виглядів на запотребування на промислових робітників. Робітникам, які літом і осінню були заняті на фармах радять там лишитися і постаратися про працю на зиму, або шукати праці по лісах, а то тим більше, що управи канадїйських міст не будуть давати допомоги тим здоровим і здібним до праці робітникам, наколи вони мали нагоду знайти собі працю і прожиток на фармах.

Подаючи про це зимове безробіття в Канаді, звертаємо увагу наших емігрантів, щоби виїздили до Канади зимою тільки в тїм випадку, наколи своїми або роботодавцї забезпечують їм працю і прожиток на зиму.

ЗАЛІЗНИЦЯ ГОДСОН БЕЙ.

В Канаді будують залізничу лінію, що має получить західні провінції Канади, Саскачеван, Альберту і Манітобу з пристанею форт Черчіл над заливом Годсон Бей. Залізниця ця мала йти після первісного пляну, від стації Годсон Бей в Саскачевані до Порт Нелсон. Одначе в останньому часі залишено пристань Порт Нелсон, бо море в тому місци є неглибоке і вода заносить його кожної весни намулом так, що пристані не далось би поглибити. Тому на Годсон-бейську пристань вибрано форт Черчіл, яка лежить кількадесять кілометрів подальше від Порт Нелсон, але зате є вона природним портом і розбудова його буде тричі дешевша від Порт Нелсон.

Залізничне получення західних канадїйських провінцій з пристанею над заливом Годсон Бей буде мати велике значіння головно для західно-канадїйських транспортів товарів, призначених на східні ринки Європи, Африки і Східної Америки, бо вкорочує майже пятакратно залізничу дорогу між західною Канадою і дотеперішніми східними канадїйськими пристанями над Атлантийськими Океаном.

При будові залізничної лінії Годсон Бей і будучої пристані Форт Черчіл працює багато наших українських робітників.

Sao Paulo.

В українській краєвій пресі і в Америці появилися неточні вісти про еміграцію на плянтації кави до Сао Павльо. Правдою є, що цього року заключено договір з павлійським урядом в справі висилки значної скількості польських родин на плянтації кави в Сао Павльо. Праця ця на плянтаціях мала бути переходовим етапом до поселення тих родин на бразилїйських фармах. Далі правдою є, що цієї осени виїхало около 200 осіб польської народности до Сао Павльо до робіт на кавових плянтаціях.

Одначе, як керуючі круги польського уряду, так і павлійський уряд уважають еміграцію польських родин на плянтації кави пробою і ні з од-

ної, ні з другої сторони нема великого одушевлення до цієї проби. Мала кількість емігрантів до Сао Павльо є доказом, що польські правлячі круги старалися обмежити до можливо найменшої міри еміграцію до Сао Павльо, а знову сао-павльський уряд здержав виплати на безплатну еміграцію так, що цієї зими та на весну слідуєчого року є малі вигляди на еміграцію з Польщі до Сао Павльо.

Як буде полагоджена справа в будучині, це ще нерозв'язане питання. Натомість фактом є, що жидівське еміграційне товариство в Польщі і Товариство Опіки над Українськими Емігрантами висказалися проти еміграції на плантації кави до Сао Павльо і досі не виїхав туди ні один український емігрант.

Розбиття корабля.

Часописи останніх тижнів переповнені були жахливими вістками про катастрофу, яка стрінула пасажирський пароплав „Княжна Мафальда“ дня 25. жовтня ц. р. недалеко бразилійського побережжя на північ від Ріо де Жанейро. Причина катастрофи ще до сьогодні як слід не прояснена. Коментують її різно. Одні твердять, що безпосередньою причиною було це, що пароплав наїхав на підводну скелю, інші що натрапив на підводну міну, заложену ще в часі світової війни, ще інші що на самому пароплаві прийшло до вибуху палих матеріалів. Що корабель натрапив на підводну скелю не улягає найменшому сумнівові, бо в описах виратованих є виразно підкреслене, що кораблем так сильно потрясло, що всі попадали. Щойно пізніше почули детонацію в нутрі корабля і корабель почав потапати.

„Княжна Мафальда“ була власністю „Генерального перевозового товариства Італії“, мала 12.000 тон повноти, однак це був пароплав старого типу, збудований ще перед війною, котрий відбував останню подорож. Находилося на ньому 968 осіб подорожніх і 240 осіб обсади, разом отже 1208 осіб. Після обчислень італійського уряду потонуло 296 осіб. Між пасажирями найбільше було еспанських і італійських рільних робітників.

Пароплав потопав 4 годині серед нечуваної паніки пасажирів. Обсада трималася до останньої хвилини незвичайно геройсько, ратуючи в першій мірі дітей і жінок. Мимо наспівної допомоги інших кораб-

лів не вдалося всіх виратувати. Капітан пароплаву і більша частина обсади пішли на дно.

„Княжна Мафальда“ була обезпечена на 7 мільйонів 300.000 лірів в англійських і італійських аскураційних товариствах.

ЛІКАРСЬКИЙ ПОРАДНИК.

МАЛЯРІЯ.

Малярія, це заразлива недуга, котра панує найбільше в тих околицях, де є багна і, загалом, де є стоячі води. Малярію називають у нас пропасницею, феброю або лихорадкою.

Причиною малярії є паразит, який називається „*plasmidium malariae*“. — Дістається він до крові людини через укушення комаря, що називається „*anopheles*“. Розсадниками малярії є ці комарі, котрі складають у багнах і стоячих водах мільйони ячок. Щоби з них могли вилягтися молоді комарі, потрібне до цього тепло. Тому то малярія шириться найбільше в теплих краях а також і у нас літом. Зимом нема випадків малярії.

Чому комарі є розсадниками малярії?

Діється воно так. Комар висисає з хорого на малярію його кров, в якій знаходяться заразливі паразити і при вкусі переносить їх на здорову людину. По якомусь часі укушена комаром людина дістає дрощів а потім сильної гарячки, котра сягає до 40 ст. Ц.

Маємо кілька родів малярії, а саме легкої і тяжкої форми. До легкої форми належить 3-денна і 4-на а до тяжкої щоденна і тропікальна, котра виступає найчастіше в таких країнах, як Бразилія, Аргентина, Мексик, Куба і т. д. Ті різні форми малярії є спричинені різними родами заразків малярії. Третьоденна малярія називається тому так, бо між поодинокими приступами лихорадки є один день вільний. При четвертоденній є два дні вільні, а при щоденній малярії приступи відбуваються щоденно.

Кожний приступ малярії зачинається дрощами. Дрощі бувають деколи так сильні, що хорий трясеться, дзвонить зубами, тулиться, лице його синіє, руки й ноги холодні як лід, так що хорого годі загри́ти накривалами, перинами і різного роду термофорами. Коли дрощі минають, з'являється гарячка, ціле тіло горить, червоніє а термометр пока-

Замовлення

на
УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКІ
РОЗМОВИ

„УЧІТЬСЯ
ПО АНГЛІЙСЬКИ“

треба висилати під адресою:

Товариство Опіки над
Українськими Емігрантами
Львів — Городецька 95.

Гроші в сумі 2 зол. 50 грошів за одну книжечку, можна посилати поштовим переказом, або чеком разом з передплатою на „Українського Емігранта“, або зажадати присилки книжечки за посліплатою.

Українські Емігранти!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!
У всіх справах інформуйтеся в своєму Товаристві!
Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

зує 40 ст. Ц. теплоти. По гарячці приходять поти, які тривають кілька годин, після яких хорий почувається зовсім добре і може вернути до своїх занять. Відтак знову приходить другий приступ малярії, котрий має такий сам перебіг. О скільки хорий не лічиться, то ті приступи страшно його виснажують. Хорий стає блідий, селезінка значно побільшується, а в деяких випадках сягає до половини жолудка. Гостра малярія часто переходить у хронічну малярію, котра триває кілька літ, так що хорий, нераз, по кількомісячних перервах дістає приступи. Найнебезпечніша є тропікальна малярія, котра є звичайно смертельна.

Яким способом можна охоронитися перед малярією і як її поборювати?

Щоби поборювати малярію, до цього треба співпраці держави, цілої суспільності і самих хорих. Держава повинна постаратися, щоби осушити багна і здренувати мокрі околиці. Наслідком меліорації ґрунтів, коли всі багна і стоячі води будуть усунені, зникнуть заразливі осередки комарів. В Італії і інших полудневих краях є улажені густі сітки по вікнах і над ліжками, крім цього є спеціальні сітки на лице, щоби комарі не могли сідати на тілі й кусати. Кожний носить також стало при собі порошки хініни.

Хорі на малярію повинні лежати в ліжку і уживати хініну а саме перед приступом, бо тільки тоді зажита хініна може вбити всі заразки, які в ту хвилину розвиваються в крові і такий хорий не дістає приступу малярії. Крім цього лічать малярію неосальварсаном.

д-р О. Мальчик.

Ріжні вісти.

Річна передплата на р. 1928. В краю — 8 зол., в Америці і Канаді — 1 долар; в Бразилії — 2.50 мільрайси; в Аргентині — 3.50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один примірник 30 сот. — Хто заплатить цілорічну передплату за 1928 р. — тому буде вишлано даром до кінця 1927 року.

З М І С Т: Інформаційне бюро; Справа організації нашої еміграції; Еміграційні справи в Польщі; Уваги до еміграційного закону; Учїться по англійськи; Еміграція жертвам повені; Америка: а) Вичерпана квота для рілників. б) Военні асекураційні премії, в) Permit to reenter; Канада: Без афідавітів до Канади, 6) Зимове безробіття в Канаді; Залізници Гудсон Бей; Сао Павльо; Розбиття корабля; Лікарський порадник: д-р О. Мальчик; Малярія; Ріжні вісти.

Конгрес Українського Обеднання. Дня 26. жовтня ц. р. відбувся в Філадельфії конгрес українського Обеднання. Докладний звіт з цього конгресу подамо в другому числі.

Науковий Еміграційний Інститут. Комісар Уряду на місто Варшаву затвердив дня 12-го вересня 1927 р. статут Наукового Еміграційного Інституту в Варшаві. Головою Інституту є проф. д-р Ст. Гломбінський, а секретарем проф. д-р Г. Заленцький. Органом Інституту є „Kwartalnik“. Ціллю Інституту є діяльність в напрямі наукових дослідів польських еміграційних і колонізаційних питань.

Канадійські лікарі в Європі. Домініяльний Департамент Здоровля в Оттаві назначив 20 канадійських лікарів до екзаменування емігрантів в Європі, куди вони мають незадовго виїхати. Більшість цих лікарів буде перебувати в Англії.

Вилив ріки св. Лаврентія. Ріка св. Лаврентія відмежовує Зєдинені Держави Америки від Канади. Є це дуже широка ріка, яка відпроваджує води великих середно-американських озер до Атлантийського океану. В останніх часах наслідком сильних дощів ріка ця вилила і заляла багато місцевостей в Зєд. Державах і Канаді, а навіть загрожує Нью-Йоркові.

Отворення тунелю. Дня 13. листопада ц. р. отворено найбільший на світі підводний тунель, званий Галанд Тюбс, який лучить Новий Йорк з Джерсі Сіті. Цей тунель зачали будувати перед двома роками. Крізь цей тунель можна переїздити автами і переходити піхотою.

„Інджокшен“. Найвищий суд Зєдинених Держав признав конституційними ті судові заборони, „інджокшен“, якими закаується юнійним урядникам організувати шахтарів мягкого вугілля в південній Вєст Вирджинії. Саме в тамошніх не-юнійних шахтах власники закаувають з кожним робітником окрему умову, так звану „слов дог контракт“, на основі якої робітник зобовязується не вступати до юнії. Крім цього компанії дістали тепер право виступати проти кожного організатора юнії. Це рішення суду є одним з найбільш реакційних розпорядків, який має на меті охорону вугільних баронів проти робітництва.